

V Bruselu dne 16.2.2016
COM(2016) 49 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o strategii EU pro zkapalněný zemní plyn a skladování plynu

{SWD(2016) 23 final}

ÚVOD: VYUŽITÍ PLNÉHO POTENCIÁLU ZKAPALNĚNÉHO ZEMNÍHO PLYNU (LNG) A SKLADOVÁNÍ NA VNITŘNÍM TRHU

Sdělení Komise nazvané „Rámcová strategie k vytvoření odolné energetické unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu“¹ dává konkrétní podobu záměru EU přejít na udržitelný, bezpečný a konkurenceschopný energetický systém. V této souvislosti mají klíčový význam chápání energetické účinnosti „jako vlastního zdroje energie“ a vývoj nízkouhlíkových zdrojů, jako jsou například obnovitelné zdroje energie.

Jak je zdůrazněno ve zprávě o stavu energetické unie², přetrvávají také závažné geopolitické výzvy související se zajištěním bezpečnosti a odolnosti dodávek fosilních paliv, zejména pokud jde o komodity, u nichž je EU velmi závislá na dovozu. V této souvislosti, zejména vzhledem k tomu, že v příštích desetiletích bude dále klesat domácí produkce EU, zůstává stěžejním cílem další diverzifikace dodávek zemního plynu do EU. Zranitelnost způsobená zvyšující se závislostí na dovozu může být zmírněna také tím, že plynárenská soustava zůstane pružná a bude schopná reagovat na výkyvy v dodávkách. Předkládaná strategie se snaží využít možnosti, jež zkapalněný zemní plyn (LNG) a skladování plynu skýtají pro diverzifikaci a zpružnění plynárenské soustavy EU, a přispět tím ke stěžejnímu cíli energetické unie, totiž zajištění bezpečnosti, odolnosti a konkurenceschopnosti dodávek plynu.

Perspektiva prudkého (50%) zvýšení globální nabídky LNG v příštích několika letech a s tím souvisejícího snížení cen jsou pro EU velkou příležitostí zejména k zajištění bezpečnosti a odolnosti v oblasti zemního plynu. Jak je zřejmé ze strategie energetické bezpečnosti EU z roku 2014³ a sdělení o schopnosti evropské plynárenské soustavy krátkodobě čelit výpadkům dodávek⁴, zatímco mnoho členských států má přístup na vyspělé a likvidní trhy s plynem, čtyři členské státy v Pobaltí a v oblasti středovýchodní a jihovýchodní Evropy jsou značně závislé na jediném dodavateli, a tudíž zranitelné v případě přerušení dodávek.

Tyto členské státy si musí urychleně vybudovat přístup k řadě různých zdrojů energie, přičemž vedle stávajících potrubních zdrojů, skladování plynu a rozvoje jižního koridoru pro přepravu zemního plynu i likvidních plynárenských uzlů ve Středomoří by k tomu mohla významně přispět dostupnost LNG. Velmi důležitá jsou také opatření v oblasti energetické účinnosti a nízkouhlíkové zdroje, jako jsou například obnovitelné zdroje energie. Investice do LNG nebo plynárenské infrastruktury by měly být uvážlivé, aby se předešlo riziku vzniku problémů v důsledku chybějících technologií nebo nevyužitých aktiv v infrastruktuře pro fosilní paliva.

LNG může znamenat přínos také z hlediska konkurenceschopnosti, protože na trzích se více projeví konkurence ze strany mezinárodních dodavatelů. V některých případech mohou mít tyto změny značný dopad, jako v případě Litvy.

Aby EU plně těžila z možnosti přístupu na rostoucí mezinárodní trh s LNG a stala se trhem přitažlivým pro dodavatele, musí udělat tři věci:

¹ COM(2015) 80.

² COM(2015) 572.

³ COM(2014) 330.

⁴ COM(2014) 654.

Za prvé, musí zajistit, aby byla zavedena potřebná infrastruktura, jež dokončí vnitřní trh a členským státům umožní těžit z přístupu na mezinárodní trhy s LNG, ať už přímého, nebo zprostředkovaného jinými členskými státy. Zvláště naléhavé je to pro členské státy, jež jsou příliš závislé na jediném dodavateli.

Za druhé, EU musí dokončit vnitřní trh s plynem, aby vysílal správné cenové signály – a přilákal tak LNG tam, kde je zapotřebí, a umožnil provést potřebné investice do infrastruktury.

Za třetí, EU musí zvýšit své úsilí o těsnou spolupráci s mezinárodními partnery s cílem podpořit volné, likvidní a transparentní světové trhy s LNG. To znamená vedení intenzivnějších rozhovorů se současnými a budoucími dodavateli a ostatními hlavními spotřebiteli, aby byly odstraněny překážky pro obchodování s LNG na světových trzích.

Kromě zajištění vyšší bezpečnosti a konkurenceschopnosti může LNG v některých případech snížit dopady na životní prostředí, a tak podpořit cíl EU v oblasti udržitelnosti. Klíčovým odvětvím v tomto ohledu je doprava, v níž se LNG bude stoupající měrou používat jako alternativa k lodním palivům v případě lodní dopravy a k motorové naftě v případě těžkých nákladních vozidel, jako jsou například nákladní motorová vozidla. V malém měřítku může LNG hrát určitou roli ve snižování dopadu dodávek tepla a elektrické energie na životní prostředí, například dodávek pro průmysl a ostatní spotřebitele v odlehlých oblastech a oblastech bez připojení na síť, jež jsou v současnosti závislé na více znečišťujících fosilních palivech.

Měnicí se situace na trzích s plynem také znamená změnu, pokud jde o **zařízení na skladování zemního plynu v EU**, jež hrají klíčovou roli v optimalizaci využití plynárenské infrastruktury a vyrovnávání soustavy. Dostatek robustních zařízení na skladování zemního plynu má klíčový význam pro energetickou bezpečnost a odolnost v obdobích vážného narušení dodávek.

Stejně jako v případě LNG není plně využit potenciál, který má skladování s ohledem na zajištění bezpečnosti a odolnosti dodávek plynu. Investice do zařízení na skladování zemního plynu jsou zbrzděny překážkami, jež snižují přeshraniční dostupnost skladovaného plynu mezi členskými státy, a nepříznivými podmínkami na trhu. Ziskovost skladování je nejistá, což může ohrozit nejen plánované budoucí investice, ale také stávající úroveň skladovací kapacity.

Tato strategie, jež plní závazek rámcové strategie k vytvoření energetické unie a byla vypracována na základě konzultací s celým spektrem zúčastněných stran⁵, se věnuje podrobněji výše uvedeným tématům a vyvozuje závěry o tom, jaká opatření mohou být nezbytná.

⁵ Komise v jejím rámci provedla tříměsíční veřejnou konzultaci, o jejíchž výsledcích se dále pojednává v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je přiložen k tomuto sdělení.

1. DOKONČENÍ CHYBĚJÍCÍ INFRASTRUKTURY

Infrastruktura pro LNG

EU během několika desetiletí vybudovala velmi rozsáhlou rozvodnou síť zemního plynu přes celý kontinent. Kromě nezanedbatelné domácí produkce těží z výhod potrubního spojení s některými největšími světovými zdroji dodávek zemního plynu, včetně Ruska, Norska a Alžírsko.

Stávající terminály LNG v EU mají dostatečnou celkovou kapacitu znovuzplyňování, přičemž se plánuje její další rozšíření⁶. Tato kapacita však není optimálně rozložena po celé EU, což je jeden z faktorů přispívajících ke zranitelnosti v oblasti dodávek u těch členských států, jež mají omezené nebo žádné možnosti volby dodavatele plynu. V důsledku vyšších cen LNG v Asii, jež připravovaly Evropu o náklady, a konkurence plynu z plynovodů byly stávající terminály v Evropě zároveň v posledních letech využity v poměrně nízké míře⁷.

Problém nedokonalého rozložení terminálů LNG je možné vyřešit buď vybudováním nových terminálů ve vhodných lokalitách, nebo zlepšením přístupu ke stávajícím terminálům. Vyšší míra propojenosti s likvidními plynárenskými uzly, v nichž se obchoduje s plynem ze stávajících terminálů nebo potrubních zdrojů, by zlepšila bezpečnost dodávek pro ty členské státy, jež mají v současnosti přístup pouze k omezenému množství zdrojů dodávek, a současně by podpořila přeshraniční integraci trhů.

Klíčovým aspektem veškeré nové infrastruktury je obchodní životaschopnost. U terminálu LNG může tato životaschopnost záviset na tom, zda má terminál přístup na více trhů, a nikoliv pouze na vnitrostátní trh⁸. Dynamika investic do dovozní kapacity se také změnila poté, co se jako nákladově efektivní řešení ukázalo využití plovoucích terminálů pro skladování a znovuzplyňování LNG (FSRU)⁹. Příklad FSRU v Klajpedě ukazuje, že již pouhá vyhlídka na vstup nového zdroje LNG na trh může vést ke zlepšení v oblasti bezpečnosti dodávek zemního plynu a cenové konkurenceschopnosti.¹⁰

I přes pevný ekonomický základ se může financování terminálů LNG a další infrastruktury potýkat s problémy. V zásadě by terminály LNG měly být financovány prostřednictvím sazeb, ale v některých případech nesou investiční riziko účastníci trhu¹¹. Nízkou obchodní životaschopnost terminálů, jež jsou zvláště důležité pro bezpečnost dodávek, mohou pomoci vyrovnat finanční prostředky EU. Dalším zdrojem dlouhodobého financování infrastruktury pro LNG mohou být úvěry Evropské investiční banky, a to i v rámci Evropského fondu pro strategické investice (EFSD). Stále je však důležité důkladně zvážit veškeré ekonomické aspekty nových terminálů a přijmout nákladově nejvíce účinná řešení.¹²

⁶ Tabulka zachycující dovozní kapacitu stávajících a plánovaných terminálů LNG je uvedena v oddíle 4 pracovního dokumentu útvarů Komise (SWD(2016)23).

⁷ 20 % oproti celosvětovému průměru 33 %. Viz také pracovní dokument útvarů Komise.

⁸ Jasným příkladem je projekt na ostrově Krk (Chorvatsko).

⁹ V důsledku nižších investičních nákladů a kratší doby potřebné na realizaci. Všech šest posledních zřízených terminálů LNG bylo typu FSRU.

¹⁰ Viz oddíl 4 pracovního dokumentu útvarů Komise.

¹¹ Vyňaté terminály; viz také oddíly 3 a 4 pracovního dokumentu útvarů Komise.

¹² Pokud nedostatečné využití stávající příslušné infrastruktury ukazuje, že žádná nová infrastruktura není zapotřebí, státní podpora by v zásadě nebyla povolena.

Infrastruktura pro skladování

Celková kapacita pro skladování plynu se v uplynulých deseti letech výrazně zvyšovala, což v kombinaci s alternativními mechanismy pružnosti, jako jsou plynulejší přeshraniční obchod, proměnlivé využívání plynovodů a vyšší dostupnost LNG, vedlo v některých oblastech ke vzniku nadbytečné kapacity a snížení rozdílů mezi letními a zimními cenami zemního plynu. Dostupnost a druh infrastruktury pro skladování se v rámci EU liší v závislosti na skladbě zdrojů energie, portfoliu dodávek a geologické situaci.¹³

Obecně by větší propojení a regionální spolupráce mohly vést k lepšímu a účinnějšímu využití skladování. Rovněž některé země v sousedství EU, například Ukrajina, mají značnou skladovací kapacitu, jež by v zásadě mohla být dále rozvíjena a napojena na plynovou rozvodnou síť EU.¹⁴ Pokud by tato kapacita byla k dispozici pro dodávky do EU, EU by mohla optimalizovat vlastní objemy skladovaného plynu.

Přestože se současná skladovací kapacita zdá dostatečná, nadále je třeba upravit propojení a regulaci, aby se zlepšila její přeshraniční a širší regionální dostupnost.

Propojení LNG a skladování s trhy

Nařízení o transevropských energetických sítích (TEN-E)¹⁵, jež bylo přijato v roce 2013, spolu s Nástrojem pro propojení Evropy vytvořilo stabilní evropský politický rámec rovněž pro podporu plynárenské infrastruktury EU (včetně přepravy, terminálů LNG a skladování), jež určuje, které projekty Evropa potřebuje, a zajišťuje jejich včasnou realizaci.¹⁶

Uskutečňování politiky transevropských energetických sítí dále posílily regionální skupiny na vysoké úrovni zaměřené na regiony, jež byly na základě zátěžových testů plynárenské soustavy z roku 2014 určeny jako zranitelné, a na ukončení situace, kdy Iberský poloostrov tvoří energeticky izolovanou oblast, tzv. „energetický ostrov“.¹⁷ Tyto skupiny se shodly na omezeném počtu klíčových projektů společného zájmu, jejichž realizace by měla být naléhavou prioritou.

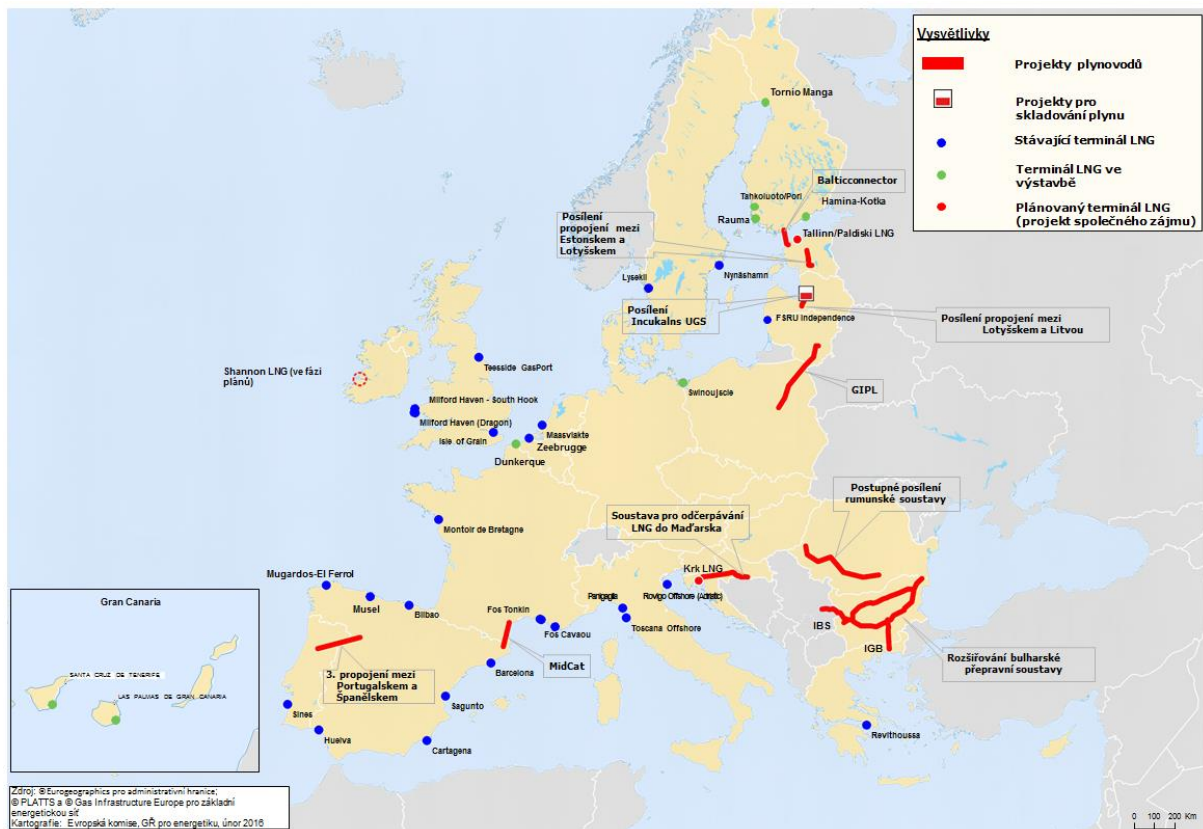
¹³ Viz oddíl 5 pracovního dokumentu útvarů Komise.

¹⁴ Viz také oddíl 5 pracovního dokumentu útvarů Komise.

¹⁵ Nařízení (EU) č. 347/2013, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě; Úř. věst. L 115, 25.4.2013, s. 39.

¹⁶ Druhý unijní seznam projektů společného zájmu byl přijat dne 18. listopadu 2015. C(2015) 8052 final.

¹⁷ Desetiletý plán rozvoje sítě v roce 2015 identifikoval Iberský poloostrov jako oblast, jež není propojena se zbytkem EU, a tudíž je více vystavena kolísání cen na světovém trhu s LNG.

Infrastruktura EU s významem pro strategii v oblasti LNG a skladování. *Chybějící články: Infrastruktura, kterou je třeba vybudovat/posílit, aby se zlepšilo propojení terminálů LNG s vnitřním trhem. Modré body symbolizují stávající terminály LNG.*

Strategie pro LNG a skladování určila podмноžinu těchto projektů zvláště přispívajících k dosažení jejích cílů (viz mapa).¹⁸ Model¹⁹ ukazuje, že realizace těchto klíčových projektů společného zájmu by ukončila závislost na jediném zdroji a poskytla všem členským státům přístup k LNG, buď prostřednictvím terminálů, nebo nepřímo²⁰ přes propojení nebo přístup k likvidním plynárenským uzlům. Tyto projekty by přinesly skutečnou bezpečnost dodávek zemního plynu a cenovou konkurenci na trzích EU. Konkrétně:

- skupina pro propojení plynových sítí střední a jihovýchodní Evropy (CESEC) určila šest klíčových prioritních projektů, jež přispějí k zajištění přístupu k LNG všem zemím v tomto regionu podél dvou hlavních koridorů, z nichž jeden vede z terminálu na ostrově Krk na východ, a druhý z Řecka na sever;
- skupina pro plán propojení baltského trhu s energií (BEMIP) určila šest klíčových prioritních projektů, jež přispějí k zajištění přístupu k LNG a skladování v tomto regionu připojením tří pobaltských států a Finska k evropské síti; a
- skupina na vysoké úrovni pro jihozápadní Evropu určila dva projekty, jež by pomohly odstranit problematická místa a propojit regionální trhy.

¹⁸ Podrobný popis a seznam projektů je uveden v oddílu 7 pracovního dokumentu útvarů Komise.

¹⁹ Výsledky modelování pro LNG a skladování a další podrobnosti jsou uvedeny v oddílu 8 pracovního dokumentu útvarů Komise.

²⁰ Model také ukazuje, že je třeba dokončit koridor sever-jih ve střední Evropě, aby plyn mohl volně proudit všemi směry.

Analýza kromě toho jednoznačně ukázala na nedostatečnou diverzifikaci dodávek v Irsku a na to, že Kypr a Malta jsou energetickými ostrovy.

EU a členské státy by se měly zavázat, že rychle přijmou konečné rozhodnutí o investicích do těchto prioritních projektů, jejichž dokončení zajistí přístup k více zdrojům zemního plynu v celé EU. Tím učiní velký krok k zajištění cenově dostupných a bezpečných dodávek zemního plynu pro všechny občany EU. Komise ve své každoroční *zprávě o stavu energetické unie* poukáže na dosažený pokrok u jednotlivých projektů a vyzdvihne nezbytná opatření.

Akční body:

- Komise podporuje práci výše uvedených skupin na vysoké úrovni a vybízí členské státy a předkladatele projektů, aby urychlili přijetí konečných rozhodnutí o těchto klíčových projektech jakožto prioritní záležitost. Vyzývá členské státy a regionální skupiny, aby dosáhly rychlého pokroku, pokud jde o tuto otázku a o rychlé rozhodnutí o budoucí životaschopnosti terminálů LNG. Pokrok by se měl projednávat na nedávno založeném fóru pro energetickou infrastrukturu.
- Je třeba zintenzivnit práci na dokončení analýzy nákladů a přínosů, jež určí, které terminály LNG nebo jejich další propojení s trhy jsou optimální; a
- Komise by měla ve spolupráci s regionálními skupinami zajistit, aby předkladatelé projektů byli informováni o dostupných možnostech financování projektů (např. z Evropského fondu pro strategické investice, z Nástroje pro propojení Evropy a popřípadě z Evropského fondu pro regionální rozvoj) a zvážila se technická řešení (např. FSRU), přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat projektům potýkajícím se s překážkami nebo průtahy.

2. DOKONČENÍ VNITŘNÍHO TRHU SE ZEMNÍM PLYNEM: OBCHODNÍ, PRÁVNÍ A REGULAČNÍ ASPEKTY

Jak z EU vytvořit přitažlivý trh pro LNG

Aby spotřebitelé v EU mohli těžit z možností, jež LNG skýtá z hlediska diverzifikace a jakožto konkurenceschopná, přinejmenším krátkodobá až střednědobá alternativa k plynu z plynovodů, jsou kromě dostatečné infrastruktury nezbytné také fungující a likvidní trhy se zemním plynem.

V provádění stávajících právních předpisů EU v oblasti energetiky bylo dosaženo značného pokroku, a to zejména co se týče třetího energetického balíčku a kodexů sítě.²¹ Plynulé provádění všech ustanovení by mělo zajistit plně fungující vnitřní trh se zemním plynem.

Na stávající terminály LNG se tak jako na stávající plynovody vztahuje třetí energetický balíček. Přestože cílem je, aby vnější body vstupu na vnitřní trh byly pružnější, a přístup

²¹ Rovněž jsou důsledně prosazována pravidla hospodářské soutěže, čímž se zamezí narušení vnitřního trhu se zemním plynem a posílí bezpečnost dodávek.

třetích stran se chápe jako regulativní norma, k velkému množství terminálů LNG v současnosti třetí strany nemají přístup²². Vnitrostátní regulační orgány by proto měly:

- nadále zajišťovat rovné podmínky pro stávající terminály;
- umožnit zavedení nových služeb, včetně služeb souvisejících s použitím nových technologií v terminálech LNG; a
- nadále prosazovat transparentní a účinné mechanismy tržního přidělování kapacity terminálů LNG, k nimž třetí strany nemají přístup, aby na trhy EU se zemním plynem vstupovaly nové subjekty.

Nejjednodušeji mohou dodávky LNG na evropských trzích putovat prostřednictvím likvidních plynárenských uzlů, na kterých se vyskytuje velké množství prodejců a kupců a zemní plyn pochází z více zdrojů. V současnosti má dostatečně likvidní trhy pouze omezený počet členských států²³. V dalších částech Evropy jsou trhy se zemním plynem méně rozvinuté: oblasti střední, jihovýchodní a jihozápadní Evropy nemají vlastní dostatečně likvidní trhy ani přístup na trhy na severozápadě. Hrozí, že země v oblasti střední a jihovýchodní Evropy nebudou mít žádný prospěch z výhod, které přístup na mezinárodní trhy s LNG – a hospodářská soutěž na trhu se zemním plynem obecně – mohou nabídnout.

Je proto nezbytné, aby členské státy ve spolupráci s vnitrostátními regulačními orgány učinily veškerá nezbytná opatření k dokončení vnitřního trhu se zemním plynem, odstranily zbývající regulační, obchodní a právní překážky a zajistily přístup těchto trhů k funkčním regionálním plynárenským uzlům. V několika případech²⁴ se regionální přístup ukázal jako účinná cesta k lepšímu fungování trhu; tyto regionální iniciativy by se také měly ztotožnit s prioritami této strategie, aby se EU stala pro LNG atraktivním trhem.

Akční body:

- **Co se týče skupiny BEMIP**, Komise vyzývá vnitrostátní regulační orgány, aby do poloviny roku 2016 připravily akční plán, jenž stanoví opatření, která i) pomohou zvládnout ukončení odchylky podle třetího energetického balíčku, aby se baltský trh se zemním plynem co nejdříve plně otevřel, a ii) identifikují nezbytné kroky k vytvoření zóny jednotného trhu.
- **Co se týče skupiny CESEC**, Komise vyzývá vnitrostátní regulační orgány, aby do poloviny roku 2016 navrhly ambiciózní plán regulačních řešení, která podpoří postup v rámci CESEC, a aby pravidelně podávaly zprávy skupině na vysoké úrovni a ministrům o pokroku, jehož v tomto směru bylo dosaženo; a
- **co se týče skupiny na vysoké úrovni pro jihozápadní Evropu**, Komise hodlá intenzivně podpořit jakožto prioritu na technické i politické úrovni dokončení východní plynárenské osy, jež je nezbytná k lepšímu propojení Iberského poloostrova s vnitřním trhem se zemním plynem a umožnění jeho přístupu k likvidním plynárenským uzlům, což přispěje k další diverzifikaci portfolia zemního plynu v EU.

Skladování plynu na vnitřním trhu

²² Viz oddíl 4 pracovního dokumentu útvarů Komise.

²³ Tyto trhy představují zhruba 75 % celkové poptávky EU v oblasti zemního plynu (zdroj: ACER na základě Modelu cílů pro zemní plyn).

²⁴ Konkrétně BEMIP, CESEC a jihozápadní Evropa.

Potřebu a dostupnost skladovacích kapacit a roli skladování v bezpečnosti dodávek plynu a energie do značné míry určuje regionální kontext. Přístupy k regulaci skladování se proto mezi jednotlivými zeměmi a regiony značně liší.

Stejně tak se v EU velmi liší sazby za přepravu do zásobníků a ze zásobníků; v některých případech musí dodavatelé platit dvakrát: při vtláčení plynu a při jeho těžbě ze zásobníků. Taková struktura sazeb může činit skladování plynu méně zajímavým a v případě příliš vysokých sazeb nekonkurenceschopným. Otázka přepravních sazeb ze zásobníků a do zásobníků by se proto měla řešit při vypracovávání kodexů sítě platných pro celou EU, aby byly zajištěny rovné podmínky mezi konkurenčními nástroji pružnosti a struktura sazeb zohledňovala náklady.

Je třeba řešit také technologické aspekty skladování, aby bylo zajištěno, že nové zásobníky pro skladování a plynárenskou infrastrukturu bude možné v budoucnosti využít pro různé druhy plynu, včetně biomethanu a dalších plynů z obnovitelných zdrojů. To by mělo zase napomoci vyššímu využití skladovacích kapacit pro bioplyn, a tudíž přechodu na nízkouhlíkové hospodářství. Provozovatelé skladovacích zařízení se však potýkají se snižujícím se rozpětím mezi letními a zimními cenami plynu, v důsledku čehož je skladování citlivé vůči každému zvyšování nákladů.

Aby se plně rozvinul potenciál skladování coby nástroje pružnosti a zajistilo se účinné využití infrastruktury, regulační orgány by měly provozovatelům skladovacích zařízení umožnit vytváření nových služeb, s nimiž lze volně obchodovat na sekundárních a přeshraničních trzích, a podněcovat je k tomu. Tyto inovace a opatření by neměly dělat rozdíly mezi jednotlivými uživateli skladování. Hospodářská soutěž mezi provozovateli skladovacích zařízení zajistí, že poskytovatelé skladování a jejich zákazníci spolu budou moci sjednat takové smluvní podmínky, jaké zohledňují jejich potřeby z hlediska nákladů nejúčinněji. Důsledné prosazování pravidel hospodářské soutěže zajistí, že tomu tak skutečně bude.

Strategie EU pro skladování by měla zahrnovat také lépe propojené regionální trhy, neboť tu stále existuje prostor pro to, aby skladování mohlo těžit ze synergií na vnitřním trhu s energií. Aby mohla být úložiště efektivně využita, bude zapotřebí, aby členské státy úzce spolupracovaly na regionální úrovni a radily se se sousedními zeměmi. Těsnější regionální spolupráce posílí důvěru v dostupnost a využitelnost zásobníků pro skladování mimo území daného členského státu.

V této souvislosti se zdá, že přidělení skladovacích a přepravních kapacit na místech propojení není vždy uspokojivě harmonizováno s ohledem na spolupráci mezi členskými státy, což může vést k problémům s překročením kapacity. Co se týče skladovacích a přepravních kapacit na místech propojení, proces přidělování by měl provozovatelům umožnit rezervovat si je současně a v přiměřeném předstihu před tím, než je budou potřebovat, což by mohlo přispět k optimálnímu využití skladování na regionální úrovni. Komise vyzývá členské státy, aby v této věci těsněji spolupracovaly a radily se sousedními zeměmi.

Akční body:

- Komise vyzývá členské státy, aby zajistily odpovídající fyzický přístup ke skladování, a to i z hlediska kapacity přepravní sítě;
- Komise vybízí členské státy, aby těsně spolupracovaly se sousedními zeměmi na

optimalizaci regionálního využití skladování; a

- Komise má v případě potřeby v úmyslu optimalizovat využití skladování dokončením a případnou úpravou kodexů sítě.

Optimalizace úlohy skladování pro bezpečnost dodávek zemního plynu

Ačkoliv se zdá, že skladovací kapacita v EU je postačující, pokud budou objemy skladovaného plynu nadále klesat, úložištěm může hrozit riziko, že se budou muset uzavřít. Ve většině případů by nebylo technicky možné skladovací kapacitu opět zprovoznit a toto uzavření by bylo trvalé. Uvedené riziko může být důsledkem toho, že trh plně neoceňuje přínos plynu skladovaného pro krizové situace pro bezpečnost dodávek.²⁵ Některé členské státy tento problém řeší strategickými rezervami a skladovacími povinnostmi. Zatímco objemy vyčleněné jakožto strategické rezervy jsou trvale staženy z trhu, v případě skladovací povinnosti je tomu tak, že účastníci trhu musí v konkrétním období, zejména v zimě, umístit určitý minimální podíl plynu do zásobníků a udržovat ho v nich.²⁶

Aby však nedošlo k zatížení plynárenské soustavy zbytečnými náklady, jež by snížily celkovou konkurenceschopnost plynu vůči jiným palivům, měly by pro tato opatření platit přísně vymezené podmínky, jež budou podrobně stanoveny v regionálních posouzeních rizik, plánech preventivních opatření a plánech pro stav nouze, jak navrhuje revidované nařízení o bezpečnosti dodávek.²⁷ Členské státy by měly zejména zajistit, aby tato opatření neměla negativní dopad na schopnost jiných členských států zajistit dodávky svým spotřebitelům nebo vytvořit vnitrostátní trhy s plynem.

Aby byl zajištěn přístup k dostatečné skladovací kapacitě na regionální úrovni pro všechny účastníky trhu v členských státech, Komise bude pracovat na odstranění stávajících překážek, včetně regulačních, jež brání skladování účastnit se hospodářské soutěže jakožto nástroj pružnosti dodávek, a na zajištění toho, aby v souvislosti s regionálními plány preventivních opatření a plány pro stav nouze mohlo plně rozvinout svůj potenciál.

Akční body:

- V návaznosti na navrženou revizi nařízení o bezpečnosti dodávek zemního plynu Komise vyzývá členské státy, aby prostřednictvím regionálních plánů preventivních opatření a plánů pro stav nouze optimalizovaly účelnost a účinnost využití skladování na přeshraniční úrovni; a
- Komise vyzývá členské státy, aby v souvislosti s těmito plány přijaly opatření, která zlepší dostupnost skladování a přístup k němu na širší regionální úrovni.

²⁵ Viz oddíl 5 pracovního dokumentu útvarů Komise.

²⁶ Podrobněji viz oddíl 6 pracovního dokumentu útvarů Komise.

²⁷ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu a o zrušení nařízení Rady č. 994/2010.

3. EU JAKOŽTO HRÁČ NA MEZINÁRODNÍCH TRZÍCH S LNG

Mezinárodní trhy s LNG čeká velká změna v důsledku značného rozšíření zkapalňovací kapacity, jež bude uvedena do provozu v Austrálii a ve Spojených státech do roku 2020, a možností výrazných budoucích dodávek z jiných oblastí, včetně Středomoří²⁸. Očekává se, že ceny LNG budou za několik let nižší než v nedávné minulosti, a dovozy do EU se proto pravděpodobně zvýší.

Větší a likvidnější světový trh s LNG představuje pro EU příležitost. Globalizace trhu s LNG má však důležitý zahraničněpolitický rozměr: jakožto významný dovozce LNG (druhý největší po Japonsku) má EU silný zájem na podpoře volných, likvidních a transparentních trhů s LNG na celém světě. Za tímto účelem musí EU úzce spolupracovat s mezinárodními partnery a na mezinárodních fórech na tom, aby bylo zajištěno, že účastníkům trhu se nebude bránit v navazování obchodních vztahů (např. územními omezeními) a že nebudou stanovena žádná omezení pro volný obchod – za běžných tržních podmínek nebo v případě vnějších otřesů. Jak je podrobněji popsáno v akčních bodech níže, ve snaze o dosažení tohoto cíle by se ve dvoustranných a vícestranných jednáních měly aktivně použít nástroje EU pro diplomatickou činnost v oblasti energetiky popsané v akčním plánu diplomatické činnosti v oblasti energetiky.

Akční body:

- Komise by se společně se svou vysokou představitelkou a místopředsedkyní měla snažit vést pravidelná jednání s Austrálií o LNG a nadále úzce spolupracovat s dalšími současnými a potenciálními dodavateli, jako jsou například Katar, Nigérie, Egypt, Angola, Mosambik, Tanzanie, Izrael, Libanon, Írán, Irák a Libye. Nadále by také měly být prioritou rozhovory na vysoké úrovni o energetice s Alžírskem, USA a Kanadou.
- EU by měla úzce spolupracovat s dalšími významnými dovozci LNG, jako je například Japonsko, zejména v souvislosti s jeho předsednictvím skupiny G7 v roce 2016, Jižní Korea, Čína a Indie, s Mezinárodní energetickou agenturou a na vícestranných fórech za účelem sledování společného zájmu, jímž je podpora transparentního a likvidního trhu s LNG odolného vůči vnějším otřesům.
- V souladu s revizí rozhodnutí o mezivládních dohodách zveřejněného souběžně s tímto sdělením by Komise měla prověřit, zda jsou příslušné mezivládní dohody o LNG, včetně dohod mezi členskými státy a zeměmi, jež nejsou členy EU, v souladu s právem Unie.

4. UDRŽITELNOST A POUŽITÍ LNG JAKO ALTERNATIVNÍHO PALIVA V DOPRAVĚ, ZDROJE TEPLA A ELEKTRICKÉ ENERGIE

Jak bylo uvedeno v úvodu, v některých případech existuje u LNG potenciál ke snížení stávajících dopadů na životní prostředí, například v odvětví dopravy, pokud nahrazuje paliva, jako je motorová nafta nebo těžký topný olej. Využití LNG v nákladních motorových vozidlech a lodní dopravě může snížit emise různých znečišťujících látek a v případě lodní dopravy tomuto odvětví může umožnit, aby v kontrolních oblastech emisí splnilo požadavky na snížení obsahu síry a dusíku v lodních palivech. V obou případech může použití LNG vést ke snížení emisí skleníkových plynů, zejména bude-li mísen se zkapalněným biomethanem,

²⁸ Viz oddíl 2 pracovního dokumentu útvarů Komise.

za předpokladu, že budou na minimum omezeny emise methanu (viz níže). Podobné závěry platí pro využití LNG v malém měřítku k dodávkám tepla a elektrické energie a EU by měla nadále podporovat rozšiřování LNG jako alternativního paliva, pokud nahrazuje tradiční paliva způsobující větší znečištění a jeho použití nezabírá místo obnovitelným zdrojem energie a je v souladu s cíli v oblasti udržitelnosti.

Přesné dopady na životní prostředí budou záviset na řadě faktorů v různých článcích dodavatelského řetězce LNG a měly by se posuzovat individuálně. Rozhodujícím faktorem v tomto ohledu (jako u plynovodů a použití zemního plynu obecně) je rozsah případných emisí methanu, přičemž výrobci a provozovatelé všech doplňovacích zařízení nebo technologií pro LNG by se měli snažit tyto emise minimalizovat, a minimalizovat tak celkový dopad používání LNG v oblasti skleníkových plynů.

Dalším klíčovým faktorem je dlouhodobá dostupnost nízkouhlíkových alternativ. Obnovitelné zdroje energie nebo energetická účinnost mohou být v mnoha případech vysoce nákladově efektivním řešením a tato možnost by se měla při rozhodování o infrastruktuře LNG důkladně zvážit – zejména aby se předešlo situacím, kdy chybí technologie nebo aktiva zůstanou nevyužita. Další podrobnosti k výše uvedeným otázkám se nacházejí v doprovodném pracovním dokumentu útvarů Komise k tomuto sdělení.

Akční body:

- Komise vyzývá členské státy, aby zajistily úplné provedení směrnice 2014/94/EU o alternativních palivech, včetně zřízení plnicích stanic LNG podél koridorů TEN-T a v námořních a vnitrozemských přístavech.
- Komise nadále pracuje na vytvoření harmonizovaného regulačního a standardizovaného rámce, jenž podpoří rozvoj použití LNG v lodní dopravě, a to ve spolupráci se zúčastněnými stranami mimo jiné prostřednictvím Evropského fóra pro udržitelnou lodní dopravu.

ZÁVĚRY

Pro dosažení cílů energetické unie má stěžejní význam vytvoření likvidních a konkurenceschopných trhů, aby bylo s dodávkami LNG a dalších nových plynů možné vstoupit na dříve izolované trhy a účastnit se na nich hospodářské soutěže. Analýza Komise ukazuje, že úplná realizace klíčových projektů společného zájmu, které zdůraznily skupiny na vysoké úrovni, odstraní nebo alespoň zmírní hlavní problémy se zranitelností zjištěné v zátěžových testech plynárenské soustavy. Je tudíž nezbytné rychle vybudovat chybějící články infrastruktury a učinit požadovaná opatření na podporu likvidních a konkurenceschopných trhů, včetně těch, jež umožní přístup k LNG a prosadí nové likvidní plynárenské uzly v oblasti střední a jihovýchodní Evropy, v Pobaltí, v oblasti jihozápadní Evropy a ve Středomoří.

Pokud to geologické podmínky dovolují, skladování hraje důležitou roli ve vyvážení obvyklých denních a sezónních výkyvů nabídky a poptávky. Efektivitu a účelnost využití skladování na přeshraniční a na regionální úrovni, a to jak za běžných tržních podmínek, tak i v krizových situacích, by bylo možné zlepšit. Této záležitosti by se měly podle navrhované revize nařízení o bezpečnosti dodávek zemního plynu věnovat budoucí regionální plány preventivních opatření a plány pro stav nouze.

Opatření identifikovaná v tomto sdělení směřují k jádru energetické unie a mají potenciál dosáhnout cíle, jímž je vytvoření bezpečného a konkurenceschopného trhu se zemním plynem v celé EU, ale vyžadují rozhodné kroky, zejména na úrovni členských států a regionální úrovni. O dosaženém pokroku ve strategických cílech pro LNG a skladování podá Komise zprávu ve své každoroční zprávě o stavu energetické unie a určí v ní případná další potřebná opatření.